

Fordomme og fakta om privatskoler

Indhold

Indledning:		
Opgør med fordommene om privatskoler		4
Fakta:		
Privatskolernes kerne		5
Fordomme og fakta:		
1 Privatskolerne koster samfundet penge		8
2 Kun rige folks børn går i privatskole		10
3 Privatskolerne scorer kassen		12
4 Privatskoler har ingen tosprogede elever		14
5 Hver gang der lukker en folkeskole, åbner der en ny privatskole		16
6 Man kan ikke få specialundervisning på en privatskole		18
7 Elever på privatskoler klarer sig bedre end andre børn		20
8 Privatskoler kan gøre, hvad de vil		22
9 Alle privatskoler er ens		24
10 Privatskoler skader sammenhængskraften		26

Udgivet af
Danmarks Privatskoleforening
Ny Kongensgade 10
1472 København K

info@privatskoleforening.dk
www.privatskoleforening.dk
ISBN: 978-87-988017-2-6
ISBN: 978-87-988017-3-3.pdf

Redaktion: Kurt Ernst, Ebbe Forsberg og Simone Dalsgaard
Tekstarbejde: Signe Tonsberg, Tonsberg Tekst
Grafisk design: Christina Bruun Olsson
Tryk: Nofoprint as

fordom substantiv, fælleskøn

Bøjning -men, -me, -mene

Oprindelse dannet af for og dom efter tysk Vorurteil efter latin praejudicium, egentlig 'dom der er fældet forud'

Betydninger: forudfattet, ofte negativ holdning som typisk er dannet på et mangelfuldt eller forkert grundlag, og som man er utilbøjelig til at ændre.

Kilde: Den Danske Ordbog

Opgør med fordommene

Privatskole. Mange smager på ordet og får et billede på nethinden af en dybt elitær, gammeldags skole for rige folks børn. En skole, der ikke løfter sit sociale samfundsansvar.

Den slags fordomme bliver vi i privatskoleverdenen mødt med hver eneste dag.

Vi oplever, at fordomme som disse og mangel på viden om de faktuelle forhold omkring privatskoler forplumrer debatten om de frie skoler.

Derfor har vi samlet de 10 hyppigste fordomme, vi bliver mødt med, i denne publikation. Ved at tage fat i fordommene én for én vil vi vise, hvad der er fordomme, og hvad der er fakta om privatskoler. Vi håber dermed, at vi kan øge den generelle viden om privatskolerne.

I Danmarks Privatskoleforening vil vi gerne pointere og vise, at privatskolerne er et positivt tilbud for samfundet om diversitet i skolesystemet – og ikke en byrde.

God læselyst

Kurt Ernst,
formand for Danmarks Privatskoleforening

Privatskolernes kerne

Kært barn – mange navne

Privatskoler kaldes i flæng frie skoler, frie grundskoler, private skoler, friskoler m.v. Trods de forskellige betegnelser er der tale om det samme koncept: En selv-ejende institution, der driver skole inden for de rammer, der beskrives i "Lov om friskoler og private grundskoler". Kort sagt et alternativ til folkeskolen.

Økonomien

Privatskolernes indtægter er primært baseret på to faktorer: Et statstilskud, der aktuelt svarer til 73 procent af udgiften pr. folkeskoleelev samt en forældrebetaling.

Forældrenes skole

En privatskole er i høj grad forældrenes skole. Det betyder, at det er skolens bestyrelse – som oftest består af forældre – der har ansvar for den overordnede ledelse af skolen og det økonomiske ansvar for skolen. Privatskolens leder har det pædagogiske ansvar og varetager den daglige ledelse.

Antal privatskoler

Der er i dag 526 privatskoler og frie skoler i Danmark.¹ Antallet har været jævnt stigende de sidste ti år. Til sammenligning er der 1388 folkeskoler.

Værdierne er den største forskel

En privatskole må i modsætning til en folkeskole gerne drives ud fra bestemte værdier. Det kan fx være et religiøst, politisk eller pædagogisk værdigrundlag. Der findes fx realskolerne, de grundtvigkoldske friskoler, de kristne friskoler, de reformpædagogiske lilleskoler, Steiner-skolerne og de etniske friskoler. For blot at nævne nogle få.

Antal børn

96.071 danske børn går på privatskole. 573.393 børn går i folkeskolen². Resten går på efterskoler, ungdomsskoler, specialskoler eller er i dagbehandlingstilbud. Det svarer til, at cirka 14 procent af de 713.046 danske børn i den skole-søgende alder går på privatskole³.

¹ Kilde: Ministeriet for Børn og Undervisning, tal fra 2011

² Kilde: Ministeriet for Børn og Undervisning, tal fra 2010

³ Kilde: Ministeriet for Børn og Undervisning, tal fra 2010-2011

Sådan begyndte de frie skoler

Historisk set har de frie grundskoler to udgangspunkter:

- Den klassiske europæiske skole-tradition, hvor det private initiativ skabte de uddannelsesmuligheder, som tiden havde behov for, fx private gymnasieskoler og private realskoler.
- Den grundlovfæstede ret til at meddele en anden undervisning end den offentlige skoles, idet forældre ikke er pligtige til at lade deres børn undervise i folkeskolen, når blot de sørger for, at undervisningen står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen⁴.

De tre grundpiller for de frie skoler

De tre grundpiller, som – også i dag – er afgørende for de frie skoleformer: Forældreretten, mindretalsretten og skolefriheden.

Forældreretten kan føres tilbage til 1100-tallet. Forældreretten forstås i dag som forældrenes ret til at bestemme, hvordan deres barn skal opdrages og undervises – inden for meget vide lovgivningsrammer. Oprindeligt handlede forældreretten om børns religiøse opdragelse.

Mindretalsretten er en del af den demokratiforståelse, som blev herskende i Danmark med Grundloven i 1849. Mindretalsretten handler om, at flertallet har bestemmelsesretten, men at der skal tages udstrakt hensyn til mindretallene og deres mulighed for at leve i overensstemmelse med deres livssyn og samfundsopfattelse.

Skolefrihed: Med baggrund i mindretalsretten har Danmark blandt andet undervisningspligt og ikke skolepligt. Skolefriheden i de godkendte frie og private skoler kan samles i fem grundprincipper:

- **Idémæssig frihed:** De frie skoler kan frit vælge en bestemt religiøs, filosofisk, politisk eller anden idé som grundlag for skolens virke.
- **Pædagogisk frihed:** De frie skoler kan frit vælge undervisningens indhold og metode. For privatskolerne betyder det, at man kan vælge uafhængigt af fx bestemmelserne om folkeskolens formål og indhold. Skolen skal dog godtgøre, at eleverne får en undervisning, der står mål med folkeskolens.
- **Økonomisk frihed:** De frie skoler kan inden for meget vide rammer afgøre, hvordan skolens ressourcer, herunder de offentlige tilskud, skal anvendes i skolevirksomheden. Dog må skolens midler alene anvendes til undervisning, og regnskabet indsendes til Ministeriet for Børn og Undervisning.
- **Ansættelsesfrihed:** De frie skoler kan frit ansætte lærere med forskellige uddannelser. Skolerne kan også ansætte og afskedige lærere med udgangspunkt i skolens værdier.
- **Elevfrihed:** De frie skoler kan bestemme hvilke elever de vil optage uden indblanding fra offentlige myndigheder.

⁴ Kilde: Gyldendals encyklopædi

Paragrafferne

I Danmark har vi ikke skolepligt, men undervisningspligt. Det betyder, at skolen eller forældrene altid skal kunne godtgøre, at børnene bliver undervist. Når børnene bliver indskrevet på en fri grundskole, tager skolen ansvaret for undervisningen af børnene. Forældrenes ret til at vælge et alternativ til folkeskolen er sikret i grundloven, hvor der står:

§ 76

Alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen. Forældre eller værger, der selv sørger for, at børnene får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, er ikke pligtige at lade børnene undervise i folkeskolen.

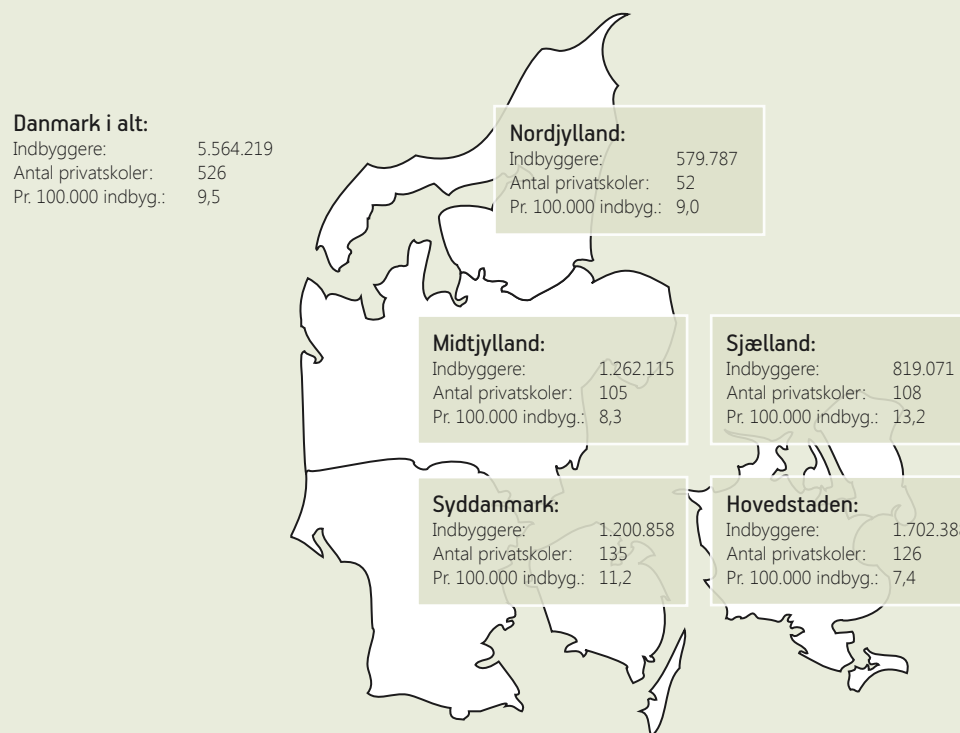
Traditionen med frie skoler blev formaliseret i lov om friskoler i 1855. Friskoleloven byggede på tre grundpiller, som også i dag er afgørende for de frie skoleformer: Forældreretten, mindretalsretten og skolefriheden. Se boks. Siden den første friskolelov fra 1855 har der været en række love om frie og private skoler. I 1970 blev de samlet i en fælles lov 'Lov om friskoler og private grundskoler.

Størst, mindst, ældst, yngst

Den største privatskole i Danmark har over 1000 elever, og en af de mindste privatskoler kun 19 elever. Den ældste skole blev stiftet i 1500-tallet. Hvert år starter der nye privatskoler. Omkring 25 skoler ønsker at starte til august i skoleåret 2012.

De frie skolers Danmarkskort

På Danmarkskortet herunder kan man se, hvor mange privatskoler der er i hver region pr. 100.000 børn mellem 0 og 19 år.

Kilde: Danmarks Statistik 2011

Fordom:

Privatskolerne koster samfundet penge

'Forestiller man sig, at samtlige privatskoleelever i Danmark skulle undervises i folkeskolen, ville det betyde en merudgift for det offentlige på mindst en milliard kroner om året' ⁷

Fakta:

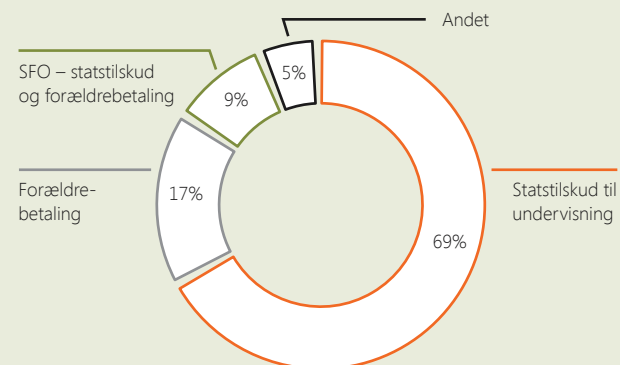
Privatskoler koster ikke skatteyderne flere penge, end folkeskolerne gør. Faktisk koster en privatskoleelev samfundet færre penge om året end en folkeskoleelev.

Den offentlige udgift til en folkeskoleelev er 61.801 kroner pr. år⁵, mens det statslige tilskud – og dermed den offentlige udgift – til en elev i de frie grundskoler er gennemsnitligt 47.497 kroner om året⁶.

En elev på privatskole koster dermed det offentlige 14.304 kroner mindre om året end en folkeskoleelev.

Derfor: Forestiller man sig, at samtlige privatskoleelever i Danmark i stedet skulle undervises i folkeskolen, ville det betyde en merudgift for det offentlige på mindst en milliard kroner om året⁷. Det er værd at bemærke, at forældre til børn i privatskole både betaler til folkeskolen via deres skat og derudover et ekstra beløb til deres børns skolegang i privatskole. Der er i øvrigt ingen skattegevinst for forældrene.

En privatskoles indtægter⁸

⁵ Bruttoudgift fra De Kommunale Nøgletal – noegletal.dk

⁶ Statsregnskabet 2009

⁷ Analyse af Søren Serritzlew og Simon Calmar Andersen, Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet 2008. I analysen er det dokumenteret, at de frie grundskoler sparer samfundet for mindst én milliard kroner årligt, når der tages højde for elevsammensætning

⁸ Tal fra Ministeriet for Børn og Undervisning, 2009

Fordom:

Kun rige folks børn går på privatskole

'Forældre betaler i gennem-
snit 1.000 kroner om
måned for at deres barn
går på privatskole'

Fakta:

Både statistikkerne og virkeligheden på privatskolerne afslører, at det er alle mulige folks børn, der går i privatskole. De frie grundskoler dækker ikke over en homogen gruppe børn og forældre. Kigger man på forældre til børn i privatskoler, er der stor spredning både hvad angår indtægt og uddannelsesniveau – faktisk større spredning end vi ser blandt forældrene til børn i folkeskolen.

I folkeskolen ligger forældrenes indkomster dog tættere på gennemsnittet end i privatskolerne. Privatskolerne er karakteriseret ved, at mange forældre enten har en meget høj eller en meget lav indkomst⁹.

Kigger man på privatskolernes landkort kan man se, at der ligger privatskoler i alle mulige forskellige kvarterer i alle dele af landet. Der ligger kort sagt privatskoler, dér hvor der er forældre og børn.

Et kig på børnenes sociale baggrund¹⁰ afslører, at der er stort set samme diversitet i privatskoleelevernes som folkeskoleelevernes baggrund. 70 procent af børnene i både folkeskole og privatskole bor sammen med både deres far og mor.

Ser vi på forældrenes uddannelsesniveau, har flere forældre til børn i privatskole en mellemlang eller lang videregående uddannelse. Det gælder 41 procent af forældrene til børn i privatskolerne mod 30 procent af forældrene til børn i folkeskolen.

Forældrenes indkomst

Forældre til børn i de frie grundskoler tjener i gennemsnit 591.000 kr. om året før skat og har en formue på 335.000 kr.

Forældre til børn i folkeskolen tjener i gennemsnit kr. 514.000 før skat og har en formue på kr. 144.000.

⁹ Analyse af Søren Serritzlew og Simon Calmar Andersen, Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet 2008

¹⁰ Analyse af Søren Serritzlew og Simon Calmar Andersen, Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet 2008

Fordom:

Privatskolerne scorer kassen

'Privatskoler kan slet ikke score kassen. Privatskoler er selvejende institutioner, og alle skolens midler skal bruges til undervisning'

Fakta:

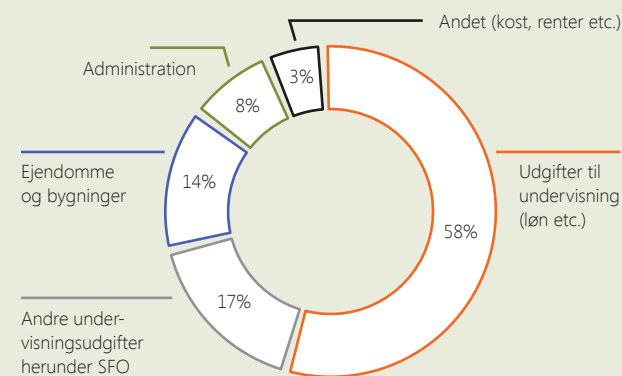
Privatskoler kan slet ikke score kassen. Privatskoler er selvejende institutioner, og alle skolens midler skal bruges til undervisning og undervisningsrelaterede aktiviteter for skolens elever. Sådan er reglerne. Det betyder fx, at skolerne ikke frit må give medarbejderne personalegoder. Privatskolerne må heller ikke frit aflønne lærere og ledere.

De ansatte på privatskolerne er ansat på en statslig overenskomst og tjener rundt regnet det samme som ansatte i folkeskolen. Faktisk tjener lærere på privatskoler i gennemsnit en smule mindre end lærere i folkeskolen.

Kigger man på den gennemsnitlige privatskoles indtægter, kommer knap tre fjerdedele af skolens penge fra et fastsat statstilskud pr. elev. En fjerdedel af midlerne kommer fra forældrebetaling og en sidste lille procentdel er indtægter fra leje, private gaver etc.

Størstedelen – 76 procent – af privatskolernes udgifter er relaterede til undervisning, fx lærerlønninger, undervisningsmaterialer foruden udgifter til skolefritidsordninger. 8 procent af indtægterne bliver brugt til administration, og 14 procent af pengene går til udgifter til skolens bygninger og ejendomme.

Sådan bruger privatskolerne pengene¹¹

¹¹ Kilde: Ministeriet for Børn og Undervisning, Sektorregnskab, 2009

Fordom:

Privatskoler har ingen tosprogede elever

'To tredjedele af privatskolerne
og folkeskolerne er ens:
Her er mellem 0,1 og 10
procent af eleverne tosprogede'

Fakta:

Privatskolerne har masser af tosprogede elever. Procentdelen af tosprogede på privatskolerne og i folkeskolen er stort set ens. En opgørelse fra UNI-C viser, at den samlede andel af tosprogede elever er lige stor i folkeskoler og på de frie grundskoler¹². På privatskolerne går der 10,1 procent tosprogede elever. Samme tal for folkeskolen er 10,3 procent.

To tredjedele af privatskolerne og folkeskolerne er ens: Her er mellem 0,1 og 10 procent af eleverne tosprogede.

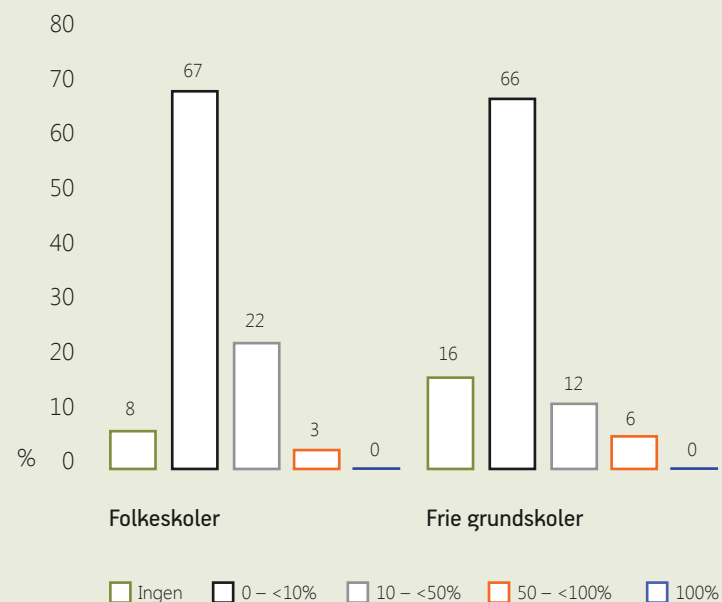
Langt størstedelen af både folkeskolerne og de frie grundskoler har en andel af tosprogede elever mellem 0,1 procent og 10 procent.

På godt 82 procent af de frie grundskoler er mindre end 10 procent af eleverne tosprogede. Til sammenligning har også langt størstedelen af folkeskolerne i Danmark mindre end 10 procent tosprogede elever. Det gælder 75 procent af folkeskolerne. Se figur.

På 94 procent af de frie grundskoler er under halvdelen af eleverne tosprogede. Det samme gælder for 97 procent af folkeskolerne.

På seks procent af de frie grundskoler og tre procent af folkeskolerne er mellem halvdelen og 99 procent af eleverne tosprogede.

Antal tosprogede elever ¹³

¹² Fra rapporten 'Elevernes herkomst i grundskolen 2008-2009' af UNI-C Statistik og Analyse

¹³ Kilde: UNI-C Statistik & Analyse, tal fra 2008

Fordom:

**Hver gang,
der lukker en
folkeskole, åbner
der en privatskole**

'Fra 2005 til 2011 blev der 219 folkeskoler færre i Danmark. I samme periode kom der 24 flere privatskoler'

Fakta:

Antallet af folkeskoler falder, blandt andet fordi mange kommuner lukker de mindre skoler. Samtidig er der en beskeden stigning i antallet af privatskoler og frie grundskoler.

Enkelte af de folkeskoler, som kommunerne i disse år lukker, åbner altså rigtig nok igen som nye privatskoler. Men det er absolut et fåtal.

Kigger vi på statistikkerne er billedet klart: Fra 2005 til 2011 blev der 219 folkeskoler færre i Danmark. I samme periode kom der 24 flere frie grundskoler. Tallet dækker over såvel åbnede som lukkede privatskoler. I 2011 åbnede 21 nye frie skoler, men da der i samme år lukkede syv andre frie skoler, er det reelt kun en stigning på 14 skoler mere end året før.

Tallene viser desuden, at der hvert år anmeldes et stigende antal privatskoler, men at kun en meget lille del ender med at åbne. I 2011 var 65 skoler på tegnebrættet, men kun 21 formåede at åbne for elever i august 2011.

Dette kan skyldes, at det er blevet vanskeligere at åbne en ny privatskole – blandt andet på grund af en række

lovstramninger. Ønsker man at starte en ny skole, skal det anmeldes senest den 15. august året før skolens start. Før skulle en ny skole senest anmeldes i februar måned – altså et halvt år før skolestart.

Grundskoler i Danmark ¹⁴

	Folkeskoler	Efterskoler	Friskoler og private grundskoler	Specialskoler	I alt
2011	1.388	266	526	200	2.380
2010	1.506	266	507	210	2.489
2009	1.531	265	505	203	2.504
2008	1.544	262	507	201	2.514
2007	1.586	259	498	198	2.541
2006	1.600	258	498	198	2.554
2005	1.607	251	502	189	2.549
2004	1.641	249	492	193	2.575
2003	1.672	246	476	188	2.582
2002	1.684	244	467	176	2.571
2001	1.685	239	463	163	2.550
2000	1.673	234	460	144	2.511

Anmeldte og oprettede friskoler og privatskoler ¹⁵

	Anmeldte	Oprettede	Lukkede	Antal skoler i alt
2011	65	21	7	523
2010	25	7	5	509
2009	15	8	10	507
2008	28	10	0	509
2007	12	6	6	499
2006	6	3	7	499

¹⁴ Kilde: Ministeriet for Børn og Undervisnings institutionsregister. Antallet af grundskoler er opgjort i pr. 1. oktober i året, og giver et øjebliksbillede. Note til tabellen: I 2011 dækker institutionstypen "Efterskoler" også over de cirka 40 Efterskoler med særligt tilbud.

¹⁵ Opgjort af Danmarks Privatskoleforening, november 2010 i samarbejde med Ministeriet for Børn og Undervisning. Tallene er ikke fuldt sammenlignelige med opgørelsen over grundskoler i Danmark.

Fordom:

Man kan ikke få specialundervisning på en privatskole

'Der gives tilskud til specialundervisning til omkring 5000 elever på privatskolerne. Reelt er antallet af specialundervisningselever langt større, fordi skolerne selv bekoster en stor del af specialundervisningen'

Fakta:

Børn på privatskolerne, der har behov for det, får specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand. Det kan fx være elever med læse- og skrivemsværligheder, tosprogede børn, børn med faglige problemer i specifikke fag eller elever med udviklingsforstyrrelser som fx ADHD etc.

Mange elever får specialundervisning på privatskolerne. Privatskolerne skal udover specialundervisning give ekstra undervisning eller anden faglig støtte til elever, som har brug for det i en kortere periode – nøjagtigt som i folkeskolen.

Lov om frie grundskoler siger ...

§ 3

En fri grundskole skal efter regler, der fastsættes af børne- og undervisningsministeren,

Derimod må privatskoler og frie skoler ifølge loven¹⁶ ikke oprette egentlige specialklasser. Selvom mange privatskoler og friskoler ønsker at oprette specialklasser, er det i øjeblikket ikke muligt. Sådan er loven.

I øjeblikket får omkring 5.000 elever på privatskolerne og de frie grundskoler tilskud til specialundervisning. Det svarer til 5,3 procent af eleverne. Men reelt er antallet af elever, der får specialundervisning på privatskolerne langt større, fordi skolerne selv bekoster en stor del af specialundervisningen. I folkeskolen

- 1) give specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand til elever, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte, jf. dog stk. 2, og
- 2) supplerende undervisning eller anden faglig støtte til elever, som har behov for midlertidig støtte, samt
- 3) sørge for undervisning af elever, der gennem længere tid på grund af sygdom eller af hensyn til deres sundhed eller velfærd ikke kan undervises i skolen.

får 51.000 elever specialundervisning. Det svarer til 8,7 procent af eleverne¹⁷.

Ministeriet for Børn og Undervisning fører tilsyn med de frie skolars forskellige former for specialundervisning. Det betyder fx, at repræsentanter for Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen under ministeriet kan komme og observere den konkrete specialundervisning på privatskolerne. Styrelsen kan også vælge at se på, hvordan skolen dokumenterer sin specialundervisning – fx ved at kigge på skolens handleplaner for eleverne.

Stk. 2.

Skolen kan henvise elever til specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand på en anden fri grundskole eller i folkeskolen.

Stk. 3.

Skolen henviser tosprogede elever til den undervisning i deres modersmål, som skal etableres for folkeskolens elever, medmindre skolen selv tilbyder denne undervisning.

Uddrag fra
'Lov om friskoler, private grundskoler mv.'

Penge til specialundervisning

- En privatskole betaler selv for den overvejende del af specialundervisningen på skolen. Der er indregnet midler til almindelig specialundervisning i statstilskuddet til skolerne.
- Det betyder, at der i samarbejde med Pædagogisk-Psykologisk Rådgivning (PPR) er stor frihed til at iværksætte specialundervisning uden at sætte et større apparat i gang. Men det betyder også, at pengene til specialundervisning på privatskolerne er knappe.
- Grundreglen er, at privatskolerne selv skal betale, hvad der svarer til 0,09 lektion specialundervisning om ugen pr. elev, der går på skolen. Hvis der fx er 300 elever på skolen, skal skolen betale 27 lektioners specialundervisning om ugen, før der kan søges om tilskud.
- Hvis denne mængde specialundervisning ikke er nok, kan skolen søge om tilskud fra en central pulje.
- Det er Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen i Ministeriet for Børn og Undervisning, som tildeler og fører tilsyn med tilskud til specialundervisning, ekstra dansk til tosprogede elever og til dækning af ekstraudgifter til undervisning af svært handicappede elever.

¹⁶ Lov om friskoler, private grundskoler mv.

¹⁷ Kilde: Ministeriet for Børn og Undervisning

Fordom:

Børn på privatskoler klarer sig bedre end andre børn

'15,4 procent af børnene på de frie grundskoler klarer sig bedre end gennemsnittet til afgangsprøverne'

Fakta:

Det er et faktum, at børn på privatskoler får bedre resultater end børn i folkeskolen. Og det handler ikke om, at de kommer fra en bedre social baggrund. UNI-C har lavet en socio-økonomisk opgørelse, der rensr karakterer for den sociale baggrund, børnene har.

Tallene viser, at 15,4 procent af børnene på de frie grundskoler klarer sig bedre end gennemsnittet til afgangsprøverne. I folkeskolen klarer 5,6 procent sig bedre end gennemsnittet til afgangsprøverne.

Det er også et faktum, at børn på privatskolerne får højere karakterer end børn i folkeskolen. Børn på de frie grundskoler har et højere karaktergennemsnit

i alle fag, når man sammenligner med elever i folkeskolen.¹⁸ Det fremgår af statistikkerne fra Ministeriet for Børn og Undervisning.

Hvis man fx ser på det samlede karaktergennemsnit for de bundne prøvofag ved afgangsprøverne i 9. klasse ligger privatskoleelevernes gennemsnit på 7,2 og folkeskoleeleverne på 6,4.

Dykker man ned i karaktergennemsnittene i de enkelte fag, har privatskoleeleverne fx i mundtlig dansk et gennemsnit på 7,9, mens folkeskoleeleverne ligger på 7,3. I færdighedsregning i matematik ligger privatskoleelevernes gennemsnit på 7,6 og folkeskoleeleverne på 6,6.

Karakterer rensset for social baggrund ¹⁸

Karaktergennemsnit af samtlige bundne prøvofag			
	Under gennemsnittet	På niveau	Over gennemsnittet
Folkeskoler	4,9%	89,6%	5,6%
Frie grundskoler	1,3%	83,4%	15,4%

Statistik over karakterer i de forskellige fag ¹⁹

Samlet karaktergennemsnit ved afgangsprøverne i 9. kl., 2007 – 2011					
	2007	2008	2009	2010	2011
Folkeskoler	6,2	6,4	6,2	6,6	6,4
Frie grundskoler	6,9	7,1	7,1	7,3	7,2

¹⁸ UNI-C Statistik og Analyse, august 2011. Den socioøkonomiske reference er et statistisk udtryk for hvordan elever på landsplan med de samme sociale og økonomiske baggrundsforhold har klaret afgangsprøverne.

¹⁹ UNI-C Statistik og Analyse Karaktergennemsnit ved Folkeskolens Afgangsprøve for bundne prøvofag 2011. Elever i specialklasser og privatister indgår ikke i statistikken.

Fordom:

Privatskoler kan gøre, hvad de vil

'Den største forskel på de private skoler og folkeskolen er, at en privatskole gerne må være en holdningspræget skole'

Fakta:

Privatskoler kan ikke bare gøre, hvad de vil. Alle privatskoler og frie skoler er underlagt 'Lov om friskoler og private grundskoler' – i daglig tale 'Friskoleloven'. Det er den lov, der sætter rammerne for, hvad privatskolerne må og ikke må.

Staten fører tilsyn med privatskolerne, som også er underlagt en lang række reguleringer. Inden for disse rammer har privatskolerne så mulighed for at drive skole på den måde, de mener og tror er bedst.

Den største forskel på de private skoler og folkeskolen er derfor, at en privatskole gerne må være en holdningspræget skole.

En privatskole må til gengæld i modsætning til folkeskoler ikke være fordelt på flere adresser eller dele ledelse, administration eller drift med andre privatskoler. Privatskolerne må dog i modsætning til folkeskolerne selv beslutte, hvilke elever man vil optage, ligesom privatskolerne gerne må være internationale skoler.

De internationale skoler

- De internationale skoler i Danmark hører som alle andre privatskoler under "Lov om friskoler og private grundskoler".
- De internationale skoler har – i modsætning til andre privatskoler – dispensation til at undervise i alle skolens fag på engelsk, tysk eller fransk.
- På de internationale skoler går der mange "transferelever". Det er børn og unge, der på grund af deres forældres job ofte flytter fra land til land og derfor tager deres grundskoleuddannelse i forskellige lande.

Hvad må privatskolerne og folkeskolen?	Privatskolerne	Folkeskolen
Drive skole med elever fra 0. til og med 9. klasse	Ja	Ja
Oprette en 10. klasse	Ja	Ja
Udføre enkeltintegreret specialundervisning	Ja	Ja
Have specialklasser	Nej	Ja
Drive specialskoler	Nej	Ja
Have en international afdeling/skole	Ja	Nej
Have drifts/administrationsfællesskaber ml. skoler	Nej	Ja
Have fælles ledelse ml. flere skoler	Nej	Ja
Have geografisk adskilte skoleafdelinger	Nej*	Ja
Selv beslutte hvilke elever, der optages	Ja	Nej**
Offentligt tilsyn og evaluering	Ja	Ja
Statslige krav til indhold i undervisningen	Ja	Ja
Drive en holdningspræget skole	Ja	Nej

* Med undtagelse af de internationale skoler.

** En folkeskole skal optage elever fra skoledistriktet, men kan sige nej til elever uden for skoledistriktet

Fordom:

Alle privatskoler er ens

'Skolen for Livet' kaldte samfundsdebattøren Tage Algreen-Ussing i 1830'erne realskolen. Hans betegnelse rummer essensen af det, realskolen gennem en stor del af sin historie har stået for: Skolen, der uddanner til det praktiske liv. I 1830'erne var realskolerne private skoler i byerne, 100 år senere var de en integreret del af den danske folkeskole og i dag, hvor realeksamen ikke længere eksisterer, er de som private skoler fortsat en meget betydende del af den danske grundskole. Med en realeksamen havde man et første ståsted i voksenlivet – det var indgangen til videreuddannelse, til en stilling, en begyndende karriere. At gå i realen og få sin realeksamen talte dengang. Også i dag er en god og fagligt betonet grunduddannelse af stor betydning. Den opfattelse har i hvert tilfælde de fleste forældre, og mange af disse har tillid til, at den private (»real«-) skole fortsat er det sted, som bedst leverer varen.

Citat fra 'Realskolen i 200 år'

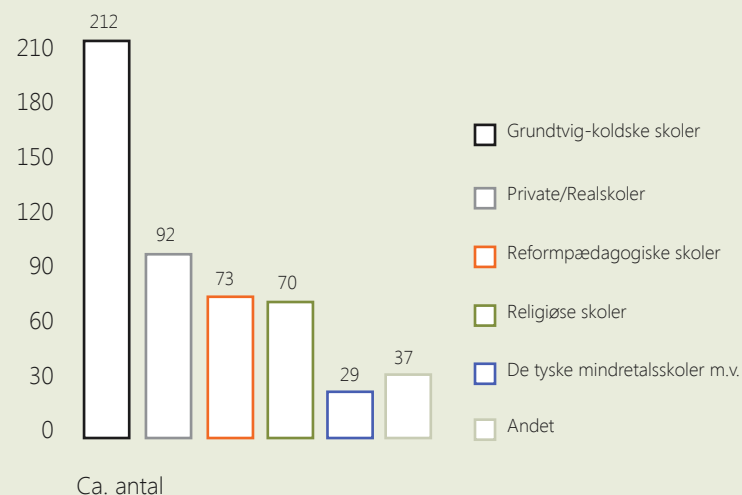
Fakta:

Ingen privatskoler er ens. Tværtimod. Alle privatskoler er faktisk forskellige. Det unikke ved privatskolerne er netop, at de er holdningskoler, som er båret af forskellige værdigrundlag. Fælles for dem er, at de afspejler forældregruppen.

Nogle privatskoler bekender sig til en bestemt type pædagogik, andre til bestemte holdninger eller livsanskuelser og en tredje gruppe sætter et bestemt tema som fx idræt eller musik i højsædet.

Paletten af privatskoler er bred. Der er realskolerne eller privatskolerne, som de oftest kaldes i dag. Så er der friskolerne, der kan være inspireret af Christen Kold og N.F.S. Grundtvig. Og de katolske privatskoler og de kristne friskoler, de reformpædagogiske lilleskoler, Steiner-skolerne og de etniske friskoler m.fl.

Typer af privatskoler ²⁰

²⁰ Opgørelsen er et skøn foretaget af Danmarks Privatskoleforening

Realskoler, friskoler og alle de andre skoler

Privatskoler, friskoler, lilleskoler: Kært barn har mange navne. De forskellige frie skoler har navn efter den tradition, de stammer fra. Langt de fleste frie skoler har rod i en pædagogisk, religiøs eller historisk tradition, men skolens dagligdag og undervisning er først og fremmest præget af de forældre og elever, der har valgt skolen.

Privatskoler og realskoler kommer oprindeligt fra en 200-årig tradition for eksamensskoler, som blev oprettet i større og mindre byer over hele landet for at give unge muligheder for at læse videre på de uddannelser, der krævede en adgangseksamen. Skolerne var oprindeligt overbygningsskoler fra 6.-10. klasse.

Realskolerne opstod ud fra et ønske om en skole, der lagde vægt på blandt andet moderne sprog og naturvidenskabelige fag. Efter 1903 fik realskolerne konkurrence fra realafdelinger på gymnasier og fra realskoleoverbygninger på folkeskolerne. Selvom konceptet realeksamen i dag er afskaffet, har en del af de private realskoler beholdt deres navn.

Friskoletraditionen stammer fra slutningen af 1800-tallet og udspringer af forældrenes ret til at tilbyde deres børn en undervisning, som lægger vægt på det levende ord og en undervisning i kristendom og historie, der tager udgangspunkt i forældrenes livssyn.

De religiøse skoler udspringer af mindretalsretten og trosfriheden. Siden 1960'erne er der især oprettet mange kristne friskoler.

Lilleskolerne er såkaldt reformpædagogiske skoler, hvor der lægges stor vægt på de kreative og musikke fag samt alternative undervisnings- og udtryksformer.

En international skole er en fri grundskole, der har et andet undervisningssprog end dansk på hele skolen eller en afdeling af skolen. Det kræver godkendelse fra Ministeriet for Børn og Undervisning og kræver, at skolen eller afdelingen henvender sig til børn af forældre, som typisk i forbindelse med deres arbejde skal bo i Danmark i kortere tid.

Fordom:

Privatskolerne skader sammenhængskraften

'Politikerne har gennem mere end hundrede år været med til at sikre, at de frie skoler har rettigheder, frihed og statstilskud til at drive et holdnings- og værdibaseret alternativ til folkeskolen. På samme måde er der en årelang tradition for gensidig respekt mellem privatskoler og folkeskoler'

Fakta:

En af de mest udbredte fordomme om privatskolerne er, at de er med til at ødelægge sammenhængskraften. Danmarks Privatskoleforening mener tværtimod, at privatskolerne er med til at styrke sammenhængskraften i samfundet, fordi små stærke fællesskaber som de frie grundskoler styrker det store fællesskab – samfundet. Det bekræfter statistikker og fakta på siderne i denne publikation.

Privatskolerne er ikke elitære øer. Det er skoler for alle, og børnene på privatskolerne afspejler resten af børnegruppen i samfundet – både hvad angår social baggrund, forældrenes værdier, etnicitet og geografi etc.

Vi mener, at privatskolerne er en berigelse for samfundet. Og vi tror på, at det skaber udvikling, at der er plads til forskellige måder at drive skole på. Lidt populært udtrykt er privatskolerne et

kæmpe laboratorium, hvor der eksperimenteres med måder at lave undervisning og drive skole på. Det gør de private skoler hver eneste dag – med respekt for både tradition og stabilitet og blik for fornyelse og udvikling. Det er til gavn for både privatskolerne og folkeskolen.

I de senere år har vi oplevet, at privatskolerne er under pres blandt andet politisk. Vi ønsker reelle muligheder for fortsat at være et alternativ til folkeskolen. Det kan privatskolerne kun være, hvis det statslige tilskud fastholdes på et rimeligt balanceniveau, og hvis privatskolerne får samme muligheder for at løfte de specialundervisnings- og integrationsopgaver, som vi sammen med folkeskolen meget gerne påtager os.

I Danmark har forældre en grundlovs-sikret ret til selv at vælge en alternativ skole til deres barn. Og det kæmper

privatskolerne for at holde fast i med udgangspunkt i skolefriheden, forældreretten og mindretalsretten.

Politikerne har gennem mere end hundrede år været med til at sikre, at de frie skoler har rettigheder, frihed og statstilskud til at drive et holdnings- og værdibaseret alternativ til folkeskolen. På samme måde er der en årelang tradition for gensidig respekt mellem privatskoler og folkeskoler.

Alt det skal vi værne om og holde fast i. For i privatskolesektoren tror vi på, at netop diversitet i skolen styrker sammenhængskraften, og at små stærke fællesskaber styrker det store fællesskab – samfundet. Vi tror på, at det er en stor værdi for det danske samfund, at en gruppe forældre selv tager ansvaret for undervisningen af deres egne børn.

Danmarks Privatskoleforening

Ny Kongensgade 10, 1.
1472 København K

Telefon 33 30 79 30

info@privatskoleforening.dk
www.privatskoleforeningen.dk